

LOIS PEREIRO

2011

DÍA DAS LETRAS GALEGAS

QUE ES GALICIA

A. AGUA, AIRE, LA AMNESIA DEL VENCIDO, LA ATRACCIÓN DEL ABISMO, EL ÁRBOL JUNTO AL ÁRBOL, Y LA ALEGRÍA DEL ESPACIO CIRCUNDANTE. EL ALMA ES EL ATLÁNTICO Y ES EL ACANTILLADO EL CUERPO DE SU LLAMADA ATROZ.

B. BARROCO: LA BELLEZA USUAL HECHA MATERIA EN PIEDRA EN EL BORDE DEL BOSQUE OMNIPRESENTE.

C. CALMA, CASTELAO, CURROS, CUNQUEIRO, CULTURA, CELEBRACIÓN Y CULPA: UNA CONCIENCIA CÉLTICA DEL COSMOS.

D. DIFÍCIL DEFINIR ESE DOLOR, DOBLEGAR EL DESTINO, CONSEGUIR QUE EL DESEO NOS SIGA SIENDO ÚTIL. (DELUVIA)

E. ESPIRAL EN EL ESPACIO ESFÉRICO, EMIGRACIÓN: ESTÍMULO DE NUESTRO EXILIO INTERIOR QUE NOS LLEVA POR EL ESTE HACIA EUROPA, POR EL MAR HACIA EL ÉXITO Y HACIA LA ENFERMEDAD, Y SIEMPRE HACIA EL ETERNO EXTRAÑAMIENTO DEL ESPÍRITU.

F. FUEGO DE HOGAR, FANTASÍA, FÁBRICAS, FIEBRE Y FORMAS DEL FUTURO, FIGURAS DEL PASADO. EL FENÓMENO ATMOSFÉRICO DE LA FELICIDAD, Y TODAS LAS FIESTAS DEL MAÑANA...

G. GRÁFICAS DEL GRANITO, AGUA Y SILENCIO, DONDE TRANSBORDA EL ALMA DE LA GULFSTREAM. EL GEMIR DE LAS GAITAS, Y EN EL CARÁCTER ESA AMABLE PRESENCIA DE LA GRASA.

H. HISTORIA: HEREDADA EL OLVIDO, LA NÚMERO, EL "HORROR VACUO" Y LA HUMILDAD NOS IMPIDEN CONVERTIR LA HISTORIA EN HEROÍSMO. NUESTRA HEREDAD ADIESTRADA EN LA HUÍDA, CON LA SABIDURÍA DE LAS HERIDAS VIEJAS, POR NUESTRAS PROPIAS MANOS SOLAMENTE VENCIDOS.

I. TRONÍA: ARTE DE CONVERTIR EL INFIERNO EN UN CUENTO DE INVIERNO.

J. SONIDO ORIENTAL. ROTUNDEZ SUREÑA.

K. KLOWATIOS POR TIERRA SUMERGIDA.

L. LUTO: MANCHAS EN EL PAISAJE, BOLAS NEGRAS SOBRE EL TAPETE VERDE.

M. LEGA MUERTOS EL MISTERIO DE LA MÚSICA, PERO EL MIÑO SE VA LLEVANDO ESE MISTERIO AL MAR.

N. NORTE, NOCHE, NIEBLA, NEGRO: MATERIA POÉTICA NACIONAL.

Ñ. ÑH/ GN/ Ñ.

MARÍA XESÚS NOGUEIRA Doutora en Filoloxía Galega

PAISAXES POSINDUSTRIAIS

UNHA ENTREVISTA DE FRANCISCO XOSÉ CASTIÑEIRA GONZÁLEZ

María Xesús Nogueira Pereira (Berres, A Estrada, 1968) considera que Lois Pereiro foi un verdadeiro innovador na poesía galega actual, tanto no que se refire ás súas temáticas, referentes e modelos, como á propia linguaxe poética. A doutora en Filoloxía Galega na facultade de humanidades de lugo opina que desde os seus inicios, a mediados dos anos 70, o mindoniense “percorreu de xeito deliberado e consciente camiños que se afastaban dos maioritariamente transitados polos seus contemporáneos” e afirma que a súa poesía dialogou co rock, co punk, co “afiado terrorismo austro-aleman” de Peter Handke, Thomas Bernhard ou Paul Celan. “Pereiro incorporou ademais paisaxes frías, metálicas, posindustriais e inxectou modernidade e vida na literatura”, afirma a autora do recente “Diccionario Lois Pereiro”.

—Houbo voces contrarias a dedicar un 17 de Maio a este poeta, como unha especie de homenaxe póstuma institucional, que se mostraron máis a favor da recuperación e difusión da súa obra. Que opinión ten ao respecto?

—Máis que voces contrarias, o que houbo foi bastante sorpresa pola decisión, e tamén incerteza sobre como se podería articular unha celebración como as Letras Galegas dedicada a un autor como Pereiro. Algunhas voces mostraron tamén o seu temor a ante os perigos que podía supor a institucionalización da figura de Lois Pereiro: neutralización, mitificación, manipulación... De todas maneiras,

A RECUPERACIÓN e a difusión da súa obra era efectivamente unha tarefa pendente

ras, a recuperación e difusión da súa obra era efectivamente unha tarefa pendente con independencia de calquera celebración institucional.

—Ao ler os poemas de Pereiro a florara entre os seus versos o amor disfrazado de morte e vida. Como habería que ler os seus poemas desde a vitalidade ou o pesimismo do autor?

—Desde o vitalismo, desde a “vida e a furia necesaria” que demanda no poema que pecha o seu derradeiro libro, “Poderíanos escoller como epitafio”.

—Considera que o autor buscou unha renovación na linguaxe poética do momento, tendo en conta á época na que comezou a escribir?

—Buscouna desde os seus primeiros textos aparecidos na revista Loia nos que incorporan imaxes insólitas e practica o plurilingüismo tan característico da súa estética. Nese primeiro libro hai tamén unha renuncia ao ton confesional. A temática do seu derradeiro poemario, Poesía última de amor e enfermidade, centrou a escritura na experiencia propia sen renunciar non obstante aos principios estéticos.

—El dicía que a poesía era fuxir da barbarie, que era aquilo do que quería escapar mediante os seus versos?

María Xesús Nogueira ven de publicar “Diccionario Lois Pereiro” SANTOS-DÍEZ

—Da barbarie, da indiferenza e tamén da morte.

—Coincide coa afirmación de que Pereiro era un autor preocupado pola palabra precisa no verso e pola métrica ou trátase dunha evolución natural?

—A lectura da súa obra tanto poética como prosística mostran o coidado artesan con que traballou a súa literatura, un oficio que desempeñou cun alto grao de conciencia e de dedicación. O cultivo do hendecasílabo no

seu último libro é unha mostra desta actitude.

—Que influencias considera máis activas na obra de Pereiro o simbolismo francés ou a dos autores centroeuropeos el austríaco Thomas Berna-

A LECTURA DA SÚA obra mostra o coidado artesan con que traballou a súa literatura

nhard o Peter Handke?

–Unhas e outras. A da “xeada estética centroeuropea”, como el a denominou, foi non obstante máis explícita e resultou no seu momento máis innovadora. Foi por iso polo que acabou actuando como un sinal de identidade.

–Opina que con estes últimos autores sentía unha unión vital debida á súa doenza crónica que o levou á morte prematura?

–Posiblemente, se temos en conta que a presenza explícita destes referentes aparece sobre todo a partir do ano 1981, no que o poeta sofre a intoxicación polo aceite de colza. Non obstante, a cultura centroeuropea está xa presente nos primeiros textos aparecidos en Loia.

NON OBSTANTE, a cultura centroeuropea está xa presente nos primeiros textos aparecidos en Loia

–Lois Pereiro afirmaba que dos seus dous libros publicados “Poesía última de amor e enfermidade” era o seu poemario completo. Cales son as diferenzas substanciais entre este a súa recompilación 1981-1991?

–A principal diferenza radica nunha cuestión que antes apuntaba. No primeiro dos libros o eu aparece ficcionalizado, encuberto detrás de máscaras diversas que establecen unha distancia entre

Pereiro é dificilmente encadrable na literatura galega

SANTOS-DÍEZ

el e o texto. No segundo, polo contrario, o eu aparece claramente identificado co propio poeta que escribe. O cambio ten moito que ver, como explicou o autor, co momento no que este libro foi escrito, logo do agravamento da súa enfermidade e a experiencia extrema, na porta xiratoria que separa os dous mundos, vivida no ano 1994.

–Música, cinema, a modernidade dos 80, a vida daquela época aparecen introducidas na obra de Pereiro, foi un sopro de aire na poesía galega?

–Foino, sen dúbida, aínda que foron sobre todo os escritores e escritoras da promoción posterior (os comunmente denominados poetas dos 90) as que reivindicaron unha obra invisibilizada polas liñas estéticas dominantes nos anos 80 que, como antes apuntei, ían por outros derroiteiros.

–Pódese falar dunha

DE AMOR E DESAMOR non constituíu nin unha xeneración poética nin un grupo con postulados estéticos comúns

O CAMBIO ten moito que ver logo do agravamento da súa enfermidade e a experiencia extrema

xeración da cal formaba parte Pereiro ou el é un aparte no colectivo de Amor e desamor?

–Se entendemos xeración literaria no sentido biográfico e biolóxico que tantas veces se aplicou á literatura galega, Lois Pereiro resulta dificilmente encadrable. Semellante orfandade contrasta non obstante coa relación que mantivo con numerosos proxectos grupais, como foi co caso de Loia, a revista La Naval, o atlantismo ou De amor e desamor. Este último colectivo non constituíu nin unha xeración poética nin sequer un grupo que compartise postulados estéticos comúns. Tratouse unicamente dun conxunto de escritores coruñeses que se reuniron baixo ese nome para organizar recitais e publicar a súa obra en dous volumes colectivos. Nesta circunstancia insistiu Lois Pereiro en varias ocasións, remarcando sempre a súa independencia.

“NÁUFRAGOS DO PARADISO”: UN PROXECTO INACABADO

–El lamentaba e desculpaba que houbera unha poesía en galego que chamaba “profesoral”, cre que esta circunstancia segue na actualidade ou el abriu o camiño para outros poetas?

–Foron unhas declaracións que para algúns resultaron polémicas e que facían referencia a un momento concreto no que a figura do escritor (cando menos do máis visible e recoñecido) se asociaba a miúdo á de profesor comprometido coa normaliza-

ción da literatura galega. Tratábase ademais dun momento no que a tendencia maioritaria na poesía era a volta a unha estética culturalista, clásica, esteticista e en ocasións barroquizante. O Grupo de Comunicación Poética Rompente, o colectivo Ronseltz e unha boa parte dos poetas dos 90 encargáronse de desfacer unha imaxe que, non obstante, aínda segue vixente nalgúns ámbitos.

–Recordo que el botaba en falta un Conrad que describise en gale-

go as tempestades no Índico. Cre que Pereiro cambiaría os versos pola prosa para embarcarse na novela?

–Lois Pereiro traballou nunha novela, Náufragos do Paradiso, cuxos fragmentos foran publicados en Luzes de Galiza no ano 1996 e que este ano viron a luz en forma de libro. Trátase dun proxecto inacabado e indubidablemente valioso no que o experimentalismo e a linguaxe poética son evidentes. Con todo, desde o punto de vista da publicación semella claro

que Lois Pereiro priorizou a súa poesía.

–Que poden atopar ou descubrir os novos lectores na obra de Lois Pereiro?

–Unha actitude e un imaxinario que aínda hoxe resultan bastante insólitos na literatura galega naqueles xéneros –narrativa, ensaio e, sobre todo, poesía– que cultivou, alén dun discurso comprometido coa literatura, o mundo e a vida, e unha experiencia escrita con sangue propio no seu derradeiro poemario.

O. OESTE. “GALICIA ATIENDE Y OBEDECE A LA LLAMADA DEL OESTE” (R. OTERO PEDRAYO). TANTOS SIGLOS DE OFENSAS Y DE OLVIDO CREAN ANTICUERPOS EN EL ORGANISMO DE UN PUEBLO, Y ESA CONTINUA OFENSA DE LA HISTORIA GENERARÁ EN EL ORGULLO DE ESTE PUEBLO APACIBLE EL DESTRUCTIVO OXÍGENO DEL ODIO, LA OBSESIÓN DEL FRACASO Y DE LA CULPA.

P. POESÍA. PATRIA. PASIÓN. PELIGRO DE EXTINCIÓN, PERDIDOS EN NUESTRA PROPIA PUREZA, DE LA NECESIDAD DE SER UN PUEBLO. NUESTRA INDIFFERENCIA ALIMENTARÁ EL PROCESO DE AUTOGENOCIDIO QUE VIVIMOS. PAISAJES DISPERSOS, ALINEADOS ENTRE LOS PERFILES DEL PASADO, CON LA PRESENCIA DE UNA VEGETAL SENSACIÓN DE ETERNIDAD. PASIÓN Y POSES “PUNK”. REFLEJOS POSTMODERNOS Y ALTAS HORAS EN LOS DIQUES URBANOS DE LA NOCHE.

Q. QUÍMICA DEL DOLOR. QUINTAESENCIA DEL MIEDO. ZAHÍ, PEGADO A MÍ, QUIÉN SE RÍE?

R. RÍO. EL RUMOR DE LA VIDA. LA RELIGIÓN DE LAS AGUAS. LAS RISAS SURGEN SIEMPRE DONDE REINA LA CALMA, EN LA QUIETUD PROFUNDA DE QUIÉN CONOCE EL RIESGO Y LO DOMINA. RURAL: CORRE SANGRE RURAL POR ESTAS VENAS; Y SI ALGUNA VEZ LA RAZÓN OPONE RESISTENCIA, SE RECONOCE EL GALLEGO EN LA TIERRA, EN LA LENTA VITALIDAD DEL ÁRBOL, EN LA INVENCIBLE RESIGNACIÓN DE LA HIERBA.

S. EL SONIDO DE LA SOLEDAD Y EL SILENCIO. EL SALVAJE SARCASMO DE LOS SUEÑOS DEL PRESENTE, Y LA SILENTE ATRACCIÓN POR EL SUICIDIO: EL SIL. EL MUNDO ES NUESTRA SANGRE, EL SIL SU SOMBRA. SERENOS Y SOMBRÍOS, FINALMENTE TRASCIENDE LA SONRISA ASTUTA.

T. TIERRA. Y EL TIEMPO, Y EL TRASTORNO Y SUS TINIEBLAS. LA TRADICIÓN DE UNA TRISTE TERNURA. LA TIERRA ES EL PRINCIPIO, Y TODO EXISTE EN ELLA Y PARA ELLA.

U. UTOPIA: COMPAGÑAR EL DESEO Y LA NECESIDAD DE NUESTROS SUEÑOS.

V. VACAS EN VALLES MOJADOS, Y LA FÉRREA VOLUNTAD DE LOS VIEJOS ENCADENADOS A LA TIERRA, CON EL VICIO DE SU FATALISMO ESCÉPTICO. VERDE. VERDE Y MÁS VERDE SOBRE OTROS VERDES, Y POR DETRÁS: VERDE.

W. WHISKY. NOCHE URBANA. GALICIA ES WAGNERIANA, O ES MÁS BIEN UN WOLFGANG AMADEUS ENFERMO DE PAISAJE, SOÑANDO CON SIBELIUS.

X. 25 DE XULLO*.

Y. Y
Z. FIN